

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

КРИЖАНІВСЬКА ОКСАНА ФЕДОРІВНА

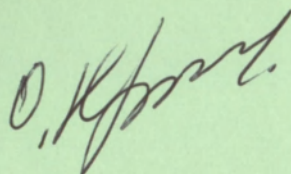
УДК 371.134: 796.42

**РОЗВИТОК ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ
СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання та спорту

Івано-Франківськ – 2015

Дисертацію є рукопис

Роботу виконано у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент
Фотуйма Олександр Ярославович,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту.

Офіційні опоненти: доктор наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Романчук Сергій Вікторович,
національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, начальник кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент

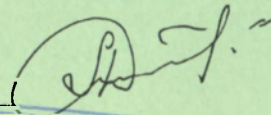
Мисів Володимир Михайлович
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
доцент кафедри фізичного виховання.

Захист відбудеться 17 грудня 2015 р. о 12.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 20.051.10 ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за адресою: 76025, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 79.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за адресою: 76025, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 79.

Автореферат розіслано 14 листопада 2015 року

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.І. Войчишин

БІБЛІОТЕКА
ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Соціально-економічні перетворення в Україні, інтеграція її в європейське суспільство створює необхідність у фахівцях якісно нового рівня. Це зі свого боку впливає на зростання кількості науково-педагогічних досліджень, присвячених проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей (А. Лозенко, 2009; В. Орехова, 2009; В. Романчук зі співавторами, 2010; О. Канищева, 2011; О. Блават, 2012 та інші).

Найбільш пріоритетним є питання, що стосуються педагогічного забезпечення навчально-виховного процесу засобами, які підвищують мотивацію до професійної діяльності, накопичення національних і духовних цінностей (О. Смакула, 2004; М. Дутчак, 2005; О. Марченко, 2010; О. Томенко, 2010; А. Синиця, 2012). Від їх успішного співвідношення залежить підвищення ефективності процесу спеціалізованої підготовки (Ю. Соболев, І. Карпова, 2002; Р. Римик, 2005; С. Романчук, 2006; Г. Михайлишин, 2011).

Теоретичний аналіз наукової літератури (О. Марченко, 2010; О. Мельник, 2011) свідчить про те, що цінності й ціннісні орієнтації, впливаючи на мотиви студентів, є базисом для формування їх життєвої позиції. Ціннісні орієнтації здатні визначати спрямованість діяльності, що зумовлює важливість формування стійких цінностей для становлення особистості (В. Бароненко, Л. Рапопорт, 2009; О. Марченко, 2010; Г. Михайлишин, 2011; А. Баканова, 2012). Фактично це є продовженням думки В. Бальсевича (2008). За ним, цінності – це відносно стійкі елементи структури особистості, які виступають як психічні уявлення про те, що бажають, відображаючи значення предметів, явищ, ідей, дій для суб'єкта.

Дієвими засобами формування цінностей та мотивів студентів є фізична культура та соціально-культурний досвід, набутий у цій сфері суспільної діяльності, який відображений в національних та регіональних традиціях, звичаях, спортивних досягненнях минулщини (Б. Мицкан, 2007; О. Марченко, 2010; Є. Приступа, 2011, 2012). При цьому культурно-історична спадщина, як духовно-виховний засіб, має неабиякий вплив на формування ціннісно-мотиваційної сфери особистості (Т. Завгородня, 2010).

Однак, попри широкий спектр досліджень специфіки фізичного виховання студентів різних спеціальностей, сьогодні залишаються не вивченими особливості розвитку їх ціннісно-мотиваційної сфери. А це, безумовно, негативно позначається на якості професійної підготовки й зумовлює потребу у проведенні спеціального наукового дослідження, яким є реферована праця.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.1.1 «Теоретико-методичні та програмно-нормативні основи фізичного виховання учнів та студентів» (номер державної реєстрації 0111U000771), а також згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.5. «Методологічні та нормативно-правові засади

організації фізкультурної освіти та кадрового забезпечення у сфері фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації 0111U001717).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та впровадженні програми корекції ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання.

Завдання:

1. З'ясувати ступінь вивчення питання корекції ціннісно-мотиваційної сфери студентів засобами фізичного виховання.
2. Визначити основні підходи до організації фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів щодо підвищення ціннісно-мотиваційної складової.
3. Виявити особливості формування ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання.
4. Розробити й експериментально перевірити ефективність програми корекції ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання засобами легкої атлетики.

Об'єкт дослідження – фізичне виховання студентів.

Предмет дослідження – параметри ціннісно-мотиваційної сфери студентів при використанні різного змісту фізичного виховання.

Для досягнення поставленої мети використовувався комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження, вибір яких зумовлений завданнями роботи: аналіз науково-методичної літератури, синтез, порівняння і узагальнення отриманих даних, спостереження, бесіда, педагогічний констатувальний і формувальний експерименти, опитування; методи математичної статистики.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає в тому, що *вперше:*

- розроблено й експериментально обґрунтовано програму корекції ціннісно-мотиваційної сфери студентів. Пріоритетним компонентом експериментальної програми була легка атлетика, при розробці якої було використано культурно-історичну спадщину, пов'язану з регіональним розвитком легкої атлетики;

- комплексно досліджено ціннісно-мотиваційну сферу студентів, що дозволило виявити низку чинників, які сприяють розвитку особистісних орієнтирів, що забезпечують процес оволодіння знаннями, вміннями та навичками;

- *удосконалено* наукові підходи до процесу організації фізичного виховання студентів вузів;

- *набули подальшого розвитку* теоретичні положення про шляхи формування ціннісних орієнтирів студентської молоді у процесі фізичного виховання, які позитивно впливають на підвищення рівня фізичної підготовленості та покращення фізичного здоров'я.

Практична значущість отриманих результатів полягає у:

- з'ясуванні особливостей формування ціннісних орієнтацій та мотивів студентів у процесі фізичного виховання, а також факторів, що впливають на особистісні потреби, інтереси до покращення фізичного здоров'я, фізичної підготовленості молодих людей;

– виявленні організаційно-методичних умов розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання, які можуть бути використані у роботі вищих навчальних закладів (ВНЗ) для підготовки фахівців різних спеціальностей. Окрім того, цінним та важливим є матеріал експериментальної частини дисертації для дисциплін «Історія розвитку фізичного виховання і спорту», «Теорія та методика фізичного виховання», «Легка атлетика з методикою викладання», «Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури» для підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту, вдосконалення фахової підготовки спеціалістів на курсах підвищення кваліфікації викладачів фізичного виховання, тренерів;

– отримані результати впроваджені в навчальний процес ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Коледжу фізичного виховання Національного університету фізичної культури і спорту України, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, що підтверджується відповідними актами і довідками.

Особистий внесок дисертанта полягає у визначенні напрямку, мети, конкретних завдань дослідження, аналізі теоретичного та зборі експериментального матеріалу, обранні методик досліджень, аналізі отриманих даних, розробці змісту і спрямованості програми підготовки студентів з урахуванням їх мотивів та цінностей.

У спільних публікаціях авторові належать: формування наукової проблеми, визначенням завдань дослідження, аналіз та інтерпретація отриманих даних.

Апробація результатів дисертації. Головні результати дослідження викладено й обговорено на міжнародних наукових конференціях: «Актуальні проблеми підготовки фахівців з фізичного виховання у контексті Болонського процесу» (Івано-Франківськ, 2010), «Роль фізичної культури і спорту у гармонійному розвитку учнівської та студентської молоді» (Івано-Франківськ, 2011), «Актуальні проблеми розвитку фізичного виховання, спорту і туризму в сучасному суспільстві» (Івано-Франківськ, 2012), «Сучасні технології формування особистості фахівця з фізичного виховання, спорту та основ здоров'я» (Чернігів, 2012), «Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи» (Дрогобич, 2013), «Научная дискуссия: вопросы педагогики и психологии» (Москва, 2013), «Современные проблемы спорта, физической культуры и физической реабилитации» (Донецьк, 2014), «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту» (Чернігів, 2014), «Physical Culture in the era of the 21st century. Determinants of the development of physical education, sport, tourism, recreation and health promotion» (Жешув, Польща, 2015), а також на звітних науково-практичних конференціях викладачів факультету фізичного виховання і спорту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (2010 – 2014).

Публікації. Зміст дисертаційного дослідження відображено в 11 публікаціях, з яких 6 опубліковані у фахових виданнях України.

Структура та обсяг роботи. Дослідження викладено на 186 сторінках, з яких 160 – основний текст. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота містить 9 таблиць та ілюстрована 6 рисунками. У роботі використано 294 джерела наукової та методичної літератури, з яких 19 – іноземних авторів.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі висвітлено актуальність теми, зв'язок роботи з науковими планами і темами, мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, визначено новизну, теоретичне і практичне значення роботи, особистий внесок здобувача, подано дані про апробацію дослідження, публікації, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «Проблема формування ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання» проаналізовані фундаментальні підходи до організації фізичного виховання студентів ВНЗ.

Дані наукової літератури (М. Дутчак, 2005; Б. Мицкан, 2008; Є. Приступа, 2014) свідчать, що в Україні створено потужну нормативно-правову базу функціонування освітньої галузі – взагалі та активності студентів у процесі фізичного виховання – зокрема. Незважаючи на це, організація навчання студентів є причиною гіпокінезії, яка призводить до зниження рівня фізичного здоров'я, фізичної підготовленості, розумової працездатності. Система фізичного виховання у ВНЗ не забезпечує належним чином реалізацію завдань підготовки майбутніх фахівців різних галузей освіти, промисловості.

Сучасна модель освіти полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних потреб особистісного і професійного розвитку, забезпеченні пріоритетності цінностей національної ідентичності, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи. Засадничі положення нової освітньої парадигми передбачають радикальну зміну пріоритетів освіти в напрямку розвитку національних цінностей, професійної мотивації на основі гуманізації та демократизації навчання і виховання студентської молоді. Вони поки не знайшли свого повного втілення в практичну діяльність викладачів кафедр фізичного виховання ВНЗ (О. Марченко, 2010; Т. Круцевич, 2011), що негативно впливає на загальний сучасний стан обізнаності студентів щодо фізичного виховання. Зважаючи на це, значна кількість досліджень (Н. Наумова, 2002; Л. Димінська, 2005; Т. Корзан, 2008-2010; А. Лозенко, 2009; В. Орєхова, 2009; В. Мисів, 2015 та інші) засвідчує, що на теперішньому етапі системи підготовки студентів відбувається активний пошук шляхів її вдосконалення, засобів і методів, які б сприяли підвищенню адаптаційного потенціалу молодих людей.

Аналіз чинного змісту фізичного виховання студентів вказує на його недосконалість у плані підвищення адаптаційного потенціалу і покращення резистентності організму до впливу факторів довкілля. Як результат виникає гостра необхідність у розробці ефективних програм на основі комплексного використання специфічних та неспецифічних засобів фізичного виховання студентів.

Вихід із цього становища вбачається в посиленні вимог до ціннісно-мотиваційної сфери студентів, національному вихованні засобами історичного матеріалознавства, організаційно-методичному забезпеченні навчального процесу засобами фізичного виховання, у якому його національні особистісні цінності, оздоровча спрямованість виступають як системоутворюючий гуманістичний фактор, який формує сучасну стратегію і тактику гармонізації виховання студентської молоді та дозволяє здійснити цілеспрямоване вирішення завдань виховання здорової особистості.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» викладено систему взаємодоповнюючих методів, адекватних об'єкту, предмету, меті і завданням дисертаційного дослідження.

Для вирішення сформульованих завдань застосовувався системний наукових підхід, відповідно до якого було підібрано групу соціологічних (аналіз та узагальнення історичних матеріалів, науково-методичної літератури, синтез, опитування, бесіда, інтерв'ю, порівняння отриманих даних), педагогічних (педагогічне спостереження, педагогічні контрольні випробування, педагогічний експеримент) і методів математичної статистики (кореляційний аналіз, t-критерій Стьюдента).

Організаційна структура проведення досліджень передбачала визначення контингенту учасників педагогічного експерименту, механізмів його проведення та необхідного матеріально-методичного забезпечення. При цьому керувалися прийнятими в педагогічній науці рекомендаціями щодо проведення наукових досліджень у галузі фізичної культури і спорту (Т. Круцевич, 2014; О. Тимошенко, 2011; Б. Шиян, 2012).

До участі в педагогічному експерименті було залучено студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», зокрема Інституту історії, політології і міжнародних відносин (ІПМВ), фізико-технічного факультету (ФТФ) та факультету математики та інформатики (ФМІ).

Дослідження проводилося з вересня 2009 року до березня 2015 року в чотири етапи.

✓ Перший етап (вересень 2009 року – серпень 2011 року). Здійснено аналіз стану теоретичної розробленості проблеми дослідження в науково-педагогічній літературі, сформульовано мету, завдання дослідження, визначено зміст та теоретичні засади необхідності проведення дослідження.

✓ Другий етап (вересень – грудень 2011 року). Проведено констатувальний етап педагогічного експерименту (n=420). Визначено показники ціннісно-мотиваційної сфери студентів.

✓ Третій етап (січень 2012 року – червень 2013 року). На підставі висновків, зроблених за результатами теоретичного аналізу літератури з проблеми дослідження та констатувального етапу експерименту, розроблено, теоретично обґрунтовано та впроваджено програму розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання, формування знань, умінь та навичок за допомогою засобів легкої атлетики, історичного надбання розвитку легкої атлетики на Івано-Франківщині. Сформовані дві групи: контрольна (n=28) та

експериментальна (n=28). З огляду на специфіку діяльності студентів різних інституцій університету реалізація програми здійснювалась в межах секційних занять з легкої атлетики.

✓ Четвертий етап (липень 2013 року – березень 2015 року). Було здійснено аналіз отриманих результатів, їх статистичну обробку, отримано відгуки на експериментальну програму, сформульовано висновки, підготовлено автореферат дисертації та забезпечено її публічне презентування.

У третьому розділі «**Результати вивчення показників ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання**» зроблено аналіз констатувального етапу педагогічного експерименту. Представлено показники цінностей і мотивів діяльності досліджуваного контингенту студентів.

Дослідження дозволило встановити, що зі сформованої вибірки студентів мотив «набуття знань» (прагнення отримати знання, зацікавленість у їх накопиченні) домінує у 20,5% опитаних, «оволодіння професією» (прагнення оволодіти професійними знаннями та сформувати професійно важливі якості) – у 38,8% й «отримання диплому» (прагнення отримати диплом при формальному засвоєнні знань, що передбачає, зокрема, пошук обхідних шляхів при складанні іспитів) – 40,7% респондентів.

Рейтинг видів занять має суттєві відмінності у студентів певних спеціальностей університету. Характерним є те, що в студентів ІІІМВ у вільний час на першому місці стоїть спілкування з друзями (55,9%). Студенти ФМІ на перше місце ставлять спортивну діяльність (45,8%). При цьому вони віддають перевагу таким видам спорту, як волейбол і футбол. Друге місце в захопленнях студентів займає спілкування в соціальних мережах (серед них – VK, Twitter, Instagram, Facebook). Це характерно для більшості представників досліджуваних інституцій (94%). В усіх студентів на третю позицію виходить «слухання музики». У респондентів з ФТФ відвідування закладів активного відпочинку посідає дев'яте місце у рейтингу занять (17,9%), тоді як у студентів ІІІМВ цей вид проведення дозвілля є на четвертому місці (23,8%). Багато уваги респонденти приділяють технічним інноваціям, серед яких – засоби мобільного зв'язку й ІТ-технології.

Молодь пов'язує заняття фізичними і спортивними вправами з фізичною досконалістю людини, фізичним гартом. При цьому відсутнє розуміння того, що рухова активність є джерелом не тільки фізичного, але й морально-етичного та духовного зростання особистості.

Вивчення сформованості знань з фізичного виховання дозволяє дійти висновку про недостатній рівень обізнаності студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» у цій сфері. Так, для більшості опитаних (50,2%) характерним є низький рівень знань з фізичної культури. Середній рівень виявлений у 38,1% і високий – у 11,7% студентів. Їх уявлення у цій сфері суспільного життя базуються переважно на практичному досвіді і меншою мірою – на здобутих теоретичних знаннях.

З'ясовано, що при низькому рівні фізичної підготовленості студентам притаманна неадекватна оцінка своїх фізичних можливостей. На питання «Як ви оцінюєте свою фізичну підготовленість?» 44% дали відповідь «висока», 23,8% –

«середня» і 32,2 % респондентів відповіли «низька». Показник високої самооцінки міцно корелює з низьким рівнем мотиву занять фізичними вправами ($r=0,81$).

Встановлено, що для більшості респондентів характерні егоїстично-престижні цінності при навчанні у ВНЗ – 63,8 %. Духовно-моральні цінності притаманні 36,2 % опитаних.

На рис. 1 представлено відсотковий розподіл студентів за основними потребами у навчанні.

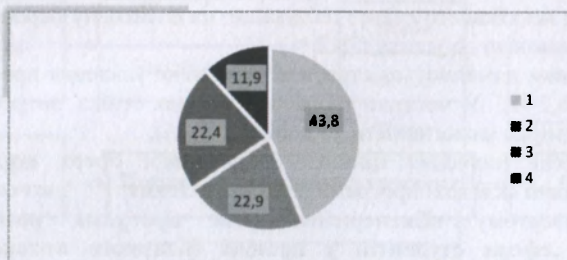

Рис. 1 Розподіл студентів ($n=420$) за основними потребами у навчанні, %:
1 – матеріальні потреби; 2 – потреба у самореалізації; 3 – потреба у захисті;
4 – потреба у визнанні

Більшості студентів притаманні матеріальні потреби в навчанні (43,8 %). На другому місці рейтингу – потреба у захисті. Її ми спостерігали у 22,4 % молодих людей. Третьою є потреба у самореалізації – 39,3 %.

Для більш повної характеристики цінностей та мотивів студентів, визначення емоційного фону, на якому здійснюється процес навчання, ми використовували тест визначення типу темпераменту за Г. Айзенком.

Структура емоційного вияву трьох типологічних груп студентів за визначеними рисами темпераменту має такий вигляд: холерики (64,1 %) у даних життєвих обставинах, пов'язаних з навчанням у ВНЗ, засвідчують наявність хронічного стресу, 28 % вказують на відчуття незадоволеності та розчарування, а 19,0 % переживають стан нерішучості та песимізму. Більшою мірою, порівняно з іншими темпераментами, у них з'являється потреба визнання своєї особистості в оточення. Це підтверджується також прагненням справити враження на оточення екстравагантними діями, щоб запобігти своїй меншовартості (10,6 %). Вони виявляють нетерпимість (12 %), стрес через еротичну пригніченість (16,3 %). Близько 10 % холериків перебувають у конфлікті з кимось із оточуючих людей і намагаються уникнути цього непорозуміння. Явно виражені позитивні емоції у досліджуваних 31,6 % студентів.

Представникам сангвінічного темпераменту властива більш широка гама емоцій, причому, меншою мірою, негативних, ніж у холериків. Пригніченість, стрес відчують тільки 25,9 %, почуття невдоволеності та розчарування – 19,2 %, а 8,1 % із них мають спрямованість на вивільнення від негативного стану, 16,2 % намагаються уникнути конфлікту. Загалом представникам цього темпераменту притаманне активне спрямування до успіху (44,0 %), позитивні емоції (21,1 %),

оптимізм і комунікабельність (24,2 %), надія на перспективу (12,2 %). Водночас їм характерні такі прояви, як бажання уникнути труднощів (16,2 %), підвищена самооцінка (14,1 %), надмірна вимогливість до оточення (15,1 %). 19,2 % відчувають нестачу уваги до себе.

Більш стриманими у прояві своїх емоцій є представники флегматичного темпераменту. Їм притаманна наявність пригнічення та стресу (46,2 %), але при цьому активізується внутрішній опір негативним емоціям та спрямованість на визволення від негативного стану, сподівання на позитивну перспективу (18,3 %) та активні дії спрямовані до успіху (20,2 %).

Флегматики намагаються створити позитивне уявлення про себе та уникнути буденності (20,2 %). У частини студентів наявна стійка потреба уваги до себе (19,2 %) та надмірна вимогливість до інших (28,6 %).

Комплексне вивчення ціннісно-мотиваційної сфери студентів дозволило визначити основні складові програми її удосконалення.

У четвертому **«Експериментальна програма розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання»** викладено короткий зміст експериментальної програми, організаційно-педагогічні умови її реалізації, дані розвитку ціннісно-мотиваційної сфери, рівня фізичної підготовленості, морфо-функціональних показників студентів до і після формувального етапу дослідження.

Формувальний експеримент проходив з лютого 2012 по червень 2013 року, тривалість його – 17 місяців. При загальному обсязі годин експериментальної програми (272 год), безпосередня робота зі студентами складала 76,5 % та дистанційна форма навчання складала 23,5 %. Форма роботи зі студентами секційна.

Авторська програма відрізняється від чинної програми фізичного виховання студентів специфікою організації навчального процесу. Секційні заняття з легкої атлетики за авторською програмою були спрямовані на розвиток ціннісно-мотиваційної сфери, підвищення рівня фізичної підготовленості та покращення фізичного здоров'я. До ЕГ були залучені студенти, які самостійно обирали легку атлетику як засіб фізичного виховання.

Характерною ознакою авторської програми є її методологічні засади. Серед них:

- проведення занять під керівництвом кваліфікованого викладача, який спеціалізується у легкій атлетиці;
- відсотковий розподіл навантаження у програмі: 40:40:20. При цьому 40 % загального обсягу годин – приділялося вивченню історичного матеріалу з розвитку легкої атлетики на Івано-Франківщині; 40 % – удосконалення фізичної підготовленості засобами легкої атлетики; 20 % – розвиток спеціальної фізичної підготовки;
- регулювання й планування рівня фізичного навантаження з урахуванням рівня фізичної й функціональної підготовленості студентів;
- ключовим аспектом авторської програми є розвиток ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання.

Експериментальна програма і технологія її впровадження схематично представлені на рис. 2.

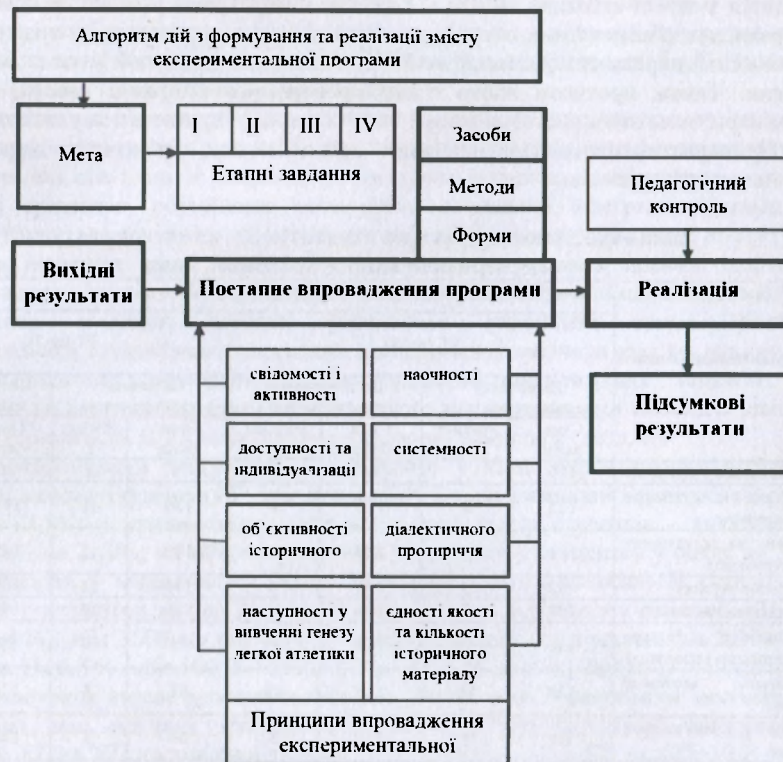

Рис. 2. Компоненти експериментальної програми розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів засобами легкої атлетики

Експериментальна програма розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів впроваджувалася протягом чотирьох етапів: перший етап – організаційно-підготовчий; другий етап – особистісно-пізнавальний; третій етап – ціннісно-орієнтований; четвертий етап – підтримуючий. Заняття проводилися двічі на тиждень.

На першому етапі сформульовано мету і завдання проведення формувального етапу дослідження, диференційовано ЕГ і КГ, підбрано інструментарій та місця проведення занять з легкої атлетики. Цілісність технологічного процесу впровадження експериментальної програми була забезпечена єдністю використаних форм занять легкою атлетикою.

На другому етапі серед форм впровадження програми зі студентами ЕГ було використано: лекції, практичні та семінарські заняття, тематичні круглі столи з

проблем розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів та історії розвитку легкої атлетики в регіоні.

При організації третього етапу експериментальної програми практичні заняття з легкої атлетики склали 64 % загального обсягу годин. В основному це вправи, які забезпечували покращення функціональних резервів організму студента. Допоміжні вправи склали майже 30 %, а змагання близько 6 % загального обсягу годин. Також протягом цього етапу проводились історичні квести, методичні семінари, тематичні виставки історичного матеріалу присвяченому генезису спорту в Прикарпатті, зустрічі з відомими легкоатлетами, тренерами, журналістами, громадськими діячами.

Таблиця 1

Зміна ціннісних орієнтирів студентів під впливом реалізації експериментальної програми, бали

Варіанти відповідей	Групи студентів							
	КГ (n=28)				ЕГ (n=28)			
	На початку експерименту		По закінченню експерименту		На початку експерименту		По закінченню експерименту	
	Сума балів	Рейтинг	Сума балів	Рейтинг	Сума балів	Рейтинг	Сума балів	Рейтинг
Спілкуюся з друзями	116	7	54	1	71	2	76	3
Читаю художню літературу	125	9	124	9	136	11	115	5
Граю на музичному інструменті	114	6	111	5	138	12	145	13
Слухаю музику	102	3	106	4	154	14	103	4
Відвідаю дискотеку	104	4	118	6	132	10	141	11
Займаюся легкою атлетикою (спортом)	136	11	160	15	93	5	39	1
Вивчаю іноземну мову	128	10	140	12	81	4	126	8
Граю у комп'ютерні ігри	83	1	100	3	64	1	143	12
Малюю	138	13	170	16	139	13	125	7
Займаюся технікою	124	8	150	14	76	3	128	9-10
Керую автомобілем	161	16	122	8	114	8	120	6
Дотримуюсь правил ЗСЖ	108	5	136	11	112	7	62	2
Відвідаю церкву	145	14	146	13	181	16	169	16
Зустрічаюся з дівчиною (хлопцем)	137	12	133	10	130	9	128	9-10
Читаю спеціальну літературу	151	15	120	7	179	15	158	15
Проводжу час у соцмережі	92	2	89	2	100	6	156	14
Інше	233	17	235	17	255	17	255	17

Повторне опитування проводилось на четвертому етапі експериментальної програми. Контрольний зріз даних ціннісно-мотиваційних орієнтирів, фізичної підготовленості, функціональних показників може свідчити про зміни життєвих

пріоритетів молодих людей, вірогідно, пов'язаних із експериментальною програмою.

Так, наприкінці експерименту на перше місце з безумовною перевагою у ЕГ виходить заняття легкою атлетикою (табл. 1), яке не можна додати до розряду захоплень, а слід характеризувати як моральну цінність, тобто той пріоритет, який примушує людину по іншому будувати свій вільний час для того, щоб здійснювати і духовно-фізичне удосконалення (друге місце).

Позитивним ефектом у ЕГ можна назвати зниження інтересу до комп'ютерних ігор та телепередач. Виявлено в ЕГ серед пріоритетних захоплень соціокультурні орієнтири, які пов'язані зі спортом, літературою, музикою, малюванням, а також моральні орієнтири, обумовлені посиленням соціальної інтеграції. Ціннісними пріоритетами у проведенні дозвілля студентами ЕГ є читання художньої літератури, вивчення іноземних мов, захоплення музикою, дотримання правил здорового способу життя, допомога товаришам, підвищення рівня фізичної підготовленості.

Аналіз сукупної вибірки результатів виконання тестів фізичної підготовленості студентами-учасниками експерименту свідчить про те, що середні величини показників знаходяться в межах низького рівня та рівня, нижчого, ніж середній – до початку експерименту та вищого від середнього і високого рівнів – після його реалізації. В КГ показники вірогідно не змінилися (табл. 2).

За показниками тестування, проведеного у кінці впровадження програми відбулися зміни у студентів ЕГ: зріс показник у вправі «згинання і розгинання рук у висі» на 23,9%; у вправі «піднімання в сід за 1 хв» у студентів – на 15,1%, у студенток – на 21,9%; на 10% покращились результати у студенток у бігові на 1000 м, у студентів у човниковому бігові та вправі «нахил вперед». В останньому результат у студенток зріс на 24,4 %. Не суттєві зміни відбулися у вправах: «біг 100 м» (на 3,4 %), «біг 3000 м» (на 4,7 %), «стрибок у довжину з місця» (на 5,8 %) – у студентів. На 6,8 % («біг 100 м») та на 7,7 % («човниковий біг 4x9 м») – у студенток.

Визначення вагово-зростового індексу Кетле, який характеризує особливості тілобудови, дав підстави зробити висновок, що між середніми показниками студентів ЕГ та КГ достовірної різниці не має ($403 \pm 11,1$ – ЕГ та $402 \pm 10,2$ – КГ, $p > 0,05$). Життєвий індекс (ЖІ) – є важливим критерієм резерву функцій зовнішнього дихання. У студентів ЕГ спостерігається підвищення показника ЖІ на 14% – після експерименту ($p < 0,05$). При цьому його значення лише на початку експерименту оцінюється як нижче від середнього, по його завершенню – вірогідно зростає до середнього, відповідно з віковою нормою для чоловіків та жінок.

Аналіз показників силового індексу (СІ) засвідчує, що його значення у студентів ЕГ та КГ достовірно не відрізняються на початку експерименту ($p > 0,05$). А по його завершенню – СІ вірогідно зростає на 15% у представників ЕГ ($p < 0,05$).

Проаналізувавши показники СІ студентів ЕГ, можна стверджувати, що заняття легкою атлетикою за авторською програмою позитивно впливають на розвиток м'язової системи. Значення СІ у студентів, які займались легкою атлетикою згідно авторської програми, на початку експерименту знаходиться практично на середньому рівні, а по завершенню – на рівні вищому за середній.

Таблиця 2

Досліджувані показники студентів експериментальної та контрольної групи до початку та по закінченню впровадження експериментальної програми, (n=14)

Досліджувані показники	КГ				ЕГ			
	Студенти		Студентки		Студенти		Студентки	
	До експерименту	Після експерименту	До експерименту	Після експерименту	До експерименту	Після експерименту	До експерименту	Після експерименту
Біг 100 м (с)	14,16±0,18	14,35±0,32	17,05±0,52	17,32±0,12	13,81±0,05*	17,24±0,72	16,15±0,08*	
Біг 3000 м (хв, с)	12,51±2,11	12,50,9±10,8	-	-	12,22,7±4,7*	-	-	
Біг 1000 м (хв, с)	-	-	4,42,6±9,8	4,40,9±0,4	-	4,45,4±10,2	4,18,8±9,9*	
Підняття ша в сід за 1 хв (разів)	45,1±5,6	45,2±1,9	35,4±2,7	35,9±1,6*	52,0±1,8*	35,1±1,4	42,8±1,3*	
Зміна швидкості руху в сі на перекладні (разів)	9,2±0,5	10,2±1,8	-	-	11,4±1,0*	-	-	
Знання і розгінання р. в упорі лежачи (разів)	-	-	10,3±3,2	12,6±1,8	-	10,2±2,2	15,2±1,4*	
Стрибок у довж з місця (см)	227,2±3,4	226,2±2,9	171,6±8,2	171,9±3,6	227,7±2,8	171,1±6,2	192,8±2,4*	
Нахил вперед (с)	12,4±1,6	13,1±1,8	16,4±2,3	16,8±1,7	12,9±0,6	16,8±1,6	20,9±1,2*	
Човняковий біг 4х9 м (с)	10,4±0,11	10,0±0,09	11,20±0,36	10,30±0,07	9,46±0,08*	11,20±0,09	10,4±0,07	
Життєвий індекс (мл/кг)	58±85	58±0,77	57±0,84	58±0,53	64±0,28**	58±0,73	63±0,41**	
Індекс швидкості (г/с)	391,4±11,2	405,9±9,7	396,2±10,2	399,8±1,1	407,2±11,1	397,4±9,3	399,6±9,8	
Силовий індекс (%)	68,6±2,12	70,5±2,11	64,3±2,22	68,8±1,36	68,4±2,17	64,2±2,06	75,2±2,18**	

Примітка. * p<0,05 – імовірність відмінностей між показниками фізичної підготовленості ЕГ до і після експерименту

** p<0,05 – імовірність відмінностей між функціональними показниками КГ та ЕГ

У п'ятому розділі «**Результати дослідження та їх обговорення**» охарактеризована повнота рішення завдань дослідження.

У процесі нашого дослідження отримано три групи даних: такі що набули подальшого розвитку, удосконалюють наявні розробки і абсолютно нові результати з проблеми дослідження.

Набули подальшого розвитку теоретичні положення про шляхи формування ціннісних орієнтирів студентської молоді в процесі фізичного виховання, які позитивно впливають на підвищення рівня фізичної підготовленості та покращення фізичного здоров'я (Ю. Бородін зі співав., 2008; Т. Круцевич, 2012; В. Стадник, 2014) студентів.

Наші дослідження удосконалюють дані Ю. Деткова (2008), Т. Круцевич (2008-2014), Н. Боляк (2009), Г. Грибана (2012), А. Синиці (2012), В. Мисіва (2015) та ін. про наукові підходи до процесу організації фізичного виховання студентів.

Абсолютно новими є дані про специфіку розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання. Розроблено програму з легкої атлетики, що ґрунтується на комплексі теоретичних і практичних занять, організаційно-педагогічних заходів, урахуванні історичних аспектів зародження легкої атлетики на Івано-Франківщині.

Апробація експериментальної програми з розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів дозволила констатувати її високу ефективність у площині формування особистісних, професійно важливих цінностей й мотивів до рухової діяльності, зростання показників фізичної підготовленості, фізичного здоров'я у студентів.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз наукових і методичних джерел доводить, що підготовка студентів в теперішніх соціально-економічних умовах відбувається згідно вимог сучасної освіти, яка полягає в утвердженні особистості, розкритті її здібностей і задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи. Засадничі положення нової освітянської парадигми передбачають радикальну зміну пріоритетів освіти в напрямку розвитку національних цінностей, професійної мотивації на основі гуманізації та демократизації навчання і виховання студентської молоді. Вони поки не знайшли свого повного втілення в практичну діяльність викладачів кафедр фізичного виховання ВНЗ, що негативно впливає на загальний стан знань, практичних навиків з фізичної культури. Вихід із цього становища вбачається в посиленні вимог до національного, патріотичного виховання студентів засобами історичного матеріалознавства, належного організаційно-методичного забезпечення процесу фізичного виховання, у якому особистісні цінності, оздоровча спрямованість виступала б як системоутворюючий гуманістичний фактор, який формує сучасну тактику і стратегію гармонізації виховання студентської молоді та дозволяє здійснити цілеспрямоване вирішення завдань формування здорової особистості.

2. Виявлено, що ціннісні ставлення студентів до відповідного навчального предмету «Фізичне виховання» є недостатньо сформованими. Це підтверджується: а) невисоким ранговим місцем у системі індивідуальних цінностей; б) невисокою оцінкою студентами якості викладання предмету «Фізичне виховання»; г) наявністю у значної частини студентів негативних переживань під час занять фізичними і спортивними вправами; д) відсутністю або недостатньою сформованістю основних збудників активності студентів щодо занять фізичними вправами.

3. За результатами аналізу науково-методичної літератури сформульовано наукові підходи щодо організації фізичного виховання студентів. Вони визначаються зміною економічної системи відносин, насамперед становленням ринкової економіки в різних галузях соціокультурної практики, типом соціальної диференціації й стратифікації суспільства, політичною системою та системою управління громадським життям, ціннісно-ідеологічним простором, у якому відбуваються освітні процеси, у тому числі в галузевій системі підготовки кадрів. Перелічені обставини серйозно впливають на ті модифікації, які відбуваються в останній період у розвитку освіти.

4. Ціннісне ставлення студентів до фізичного виховання найчастіше детерміновано декількома чинниками, а саме мотивом «набуття знань» (прагнення отримати знання, зацікавленість у їх накопиченні), який є домінуючим у 20,5 % опитаних, «оволодіння професією» (прагнення оволодіти професійними знаннями та сформулювати професійно важливі якості) – у 38,8 % й «отримання диплому» (прагнення отримати диплом при формальному засвоєнні знань) – 40,7 % респондентів.

5. Встановлено, що для більшості опитаних (50,2 %) характерним є низький рівень обізнаності з фізичного виховання, середній у 38,1 % і високий наявний у 11,7 % студентів. Їх уявлення у цій сфері базуються переважно на практичному досвіді і меншою мірою – на теоретичних знаннях. При низькому рівні фізичної підготовленості, студенти вище оцінюють свої спортивні можливості, і мають високий рівень самооцінки. Показник високої самооцінки міцно корелює з низьким рівнем мотиву занять фізичними вправами ($r=0,81$). Основними мотивами фізичного виховання студентів вищих закладів освіти є бажання поліпшити фізичне здоров'я, підвищити фізичну підготовленість та мати належну тілобудову. На ставлення студентів до фізичної культури впливають такі основні фактори: нестача вільного часу, відсутність спортивної бази і потрібних секцій, втому, поганий стан здоров'я.

6. Розроблена програма відрізняється від чинної програми фізичного виховання студентів специфікою організації навчального процесу. При загальному обсязі годин експериментальної програми (272 год), безпосередня робота зі студентами складала 76,5% та дистанційна форма навчання – 23,5%. Форма роботи зі студентами секційна. Заняття з легкої атлетики за авторською програмою були спрямовані на розвиток ціннісно-мотиваційної сфери, підвищення рівня фізичної підготовленості та покращення фізичного здоров'я. До експериментальної групи були залучені студенти, які самостійно обирали легку атлетику як засіб фізичного виховання.

7. Результати контрольного анкетування свідчать, що рівень інтересу до фізичного виховання у студентів КГ у вищому закладі освіти невисокий. Результати формувального експерименту вказують на те, що у студентів ЕГ майже на 23% змінилися ціннісні орієнтації в сторону зростання інтересу до фізичного виховання. Найчисельніша група молоді має середній або вище середнього рівні інтересу до фізичного виховання і занять легкою атлетикою. Цікаво, що мотив занять легкою атлетикою у дівчат загалом нижчий, ніж у юнаків (на 14%). Аналіз результатів дослідження свідчить, що з плином часу рівень інтересу студентів КГ до фізичного виховання знижується. Зокрема, «високий» рівень інтересу до фізичного виховання у КГ знизився на 14,2%. Важливим є факт зростання кількості студентів ЕГ з високим рівнем інтересу до фізичного виховання на 42,82% ($p < 0,05$).

8. Результатами впровадження експериментальної програми є достовірні зміни показників ціннісно-мотиваційної сфери студентів. Це дає підстави зробити висновки щодо високої ефективності розробленої програми. Основою збереження і зміцнення здоров'я є ведення здорового способу життя. Понад 70% студентів ЕГ ствердно дали відповідь щодо дотримання здорового способу життя, тоді як у КГ таких трохи більше 20%.

Перспективним і важливим у майбутніх наукових пошуках вважаємо дослідження ціннісно-мотиваційної сфери учнів старшого шкільного віку, використання розробленої експериментальної програми у роботі з цим контингентом осіб, вдосконалення системи мотивів до занять фізичними вправами через комплекс засобів історії розвитку легкої атлетики та інших видів спорту, презентування експериментального матеріалу громадському активу міста.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

а) у наукових фахових виданнях

1. Крижанівська О. Івано-Франківщина легкоатлетична: історичний нарис / О. Крижанівська, О. Фотуйма // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2009. Вип. 10. – С. 9 – 19. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні та аналізі досліджень, написанні вступу та основної частини роботи, формулюванні висновків.*

2. Крижанівська О. Ф. Легка атлетика в історико-культурологічному аспекті розвитку спорту центральної та східної України (кін. ХІХ поч. ХХст.) / О. Ф. Крижанівська // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт): [зб. наук. пр.] – К., 2013.– Вип. 7 (33), т. 1.– С. 201 – 205.

3. Крижанівська О. Ф. Мотиваційно-ціннісні детермінанти розвитку педагогічної майстерності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту / О. Ф. Крижанівська // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт): [зб. наук. пр.] – К., 2013.– Вип. 7 (33), т. 1.– С. 391 – 395.

4. Крижанівська О. Ф. Історичне краєзнавство в розвитку професійних якостей майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту / О. Ф. Крижанівська //

Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт): [зб. наук. пр.] – К., 2013. – Вип. 7 (33), т. 1. – С. 395 – 400.

5. Крижанівська О. Ф. Педагогічні компоненти розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання / О. Крижанівська // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2015. Вип. 19, т. 2. – С. 630 – 637.

6. Крижанівська О. Ф. Показники ціннісно-мотиваційної сфери студентів інституцій фізичного виховання і спорту у процесі навчання / О. Крижанівська // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2015. Вип. 19, т. 2. – С. 238 – 244.

б) публікації у інших виданнях

1. Крижанівська О. Ф. Рухова активність – запорука фізичного здоров'я молоді / О. Крижанівська, О. Фотуйма // Роль фізичної культури і спорту у гармонійному розвитку учнівської та студентської молоді: збірник наукових праць у галузі фізичної культури та спорту за матеріалами третьої регіональної наукової конференції. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2006. – С. 97 – 101. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні та аналізі досліджень, написанні аналітичної та основної частини роботи, формулюванні висновків*

2. Крижанівська О. Ф. Легкоатлети Станіславова: невідомі факти історії / О. Крижанівська, О. Фотуйма // Роль фізичної культури і спорту у гармонійному розвитку учнівської та студентської молоді: збірник наукових праць у галузі фізичної культури та спорту за матеріалами третьої регіональної наукової конференції. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2010. – С. 124 – 130. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні та аналізі досліджень, написанні вступу та основної частини роботи, формулюванні висновків*

3. Крижанівская О. Ф. Особенности развития спорта в среде украинской эмиграции (30 – 60 годы XX века) / О. Ф. Крижанівская // Научная дискуссия : вопросы педагогики и психологии. № 9 (18): сборник статей по материалам XXVIII международной заочной научно-практической конференции. – М., Изд. «Международный центр науки и образования», 2013. – С. 131 – 136. *(Видання включено до російської електронної бібліотеки (РІНЦ).*

4. Крижанівська О. Ф. Легкоатлетична спадщина Станіславського воєводства (початок ХХ століття) / О. Ф. Крижанівська // Современные проблемы спорта, физической культуры и физической реабилитации: материалы I меж. научн. - практ. конф. (г. Донецьк, 21 марта 2014 г.) / под ред. Л. А. Деминской; ДГИЗФВиС. – Донецк, 2014. – С. 36 – 43.

5. Kryzhanivska Oksana . The impact of the experimental curriculum "history of athletics in Ivano-Frankivsk region" on development of value-motivational character of the students of physical training and sports institutions. / O. Kryzhanivska , O. Fotuima // Journal of Education, Health and Sport. 2015;5(4):11-16. ISSN 2391-8306. DOI:10.5281/zenodo.16496

<http://ois.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/2015%3B5%284%29%3A303>

(Видання включено до міжнародної науко. метричної бази Index Copernicus,)

АНОТАЦІЯ

Крижанівська О.Ф. Розвиток ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, 2015.

Дисертація присвячена проблемі розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання.

Проведений у рамках дисертаційної роботи аналіз найбільш важливих наукових джерел літератури дозволив окреслити коло проблем, які нагально потрібно вирішити у суспільстві.

Вихід із цього становища вбачається в посиленні вимог до ціннісно-мотиваційної сфери студентів, національного виховання засобами історичного матеріалознавства, організаційно-методичного забезпечення навчального процесу засобами фізичного виховання, у якому його національні особистісні цінності, оздоровча спрямованість виступає як системоутворюючий гуманістичний фактор, який формує сучасну стратегію і тактику гармонізації виховання студентської молоді та дозволяє здійснити цілеспрямоване вирішення завдань виховання здорової особистості.

Метою роботи було теоретичне обґрунтування, розробка та впровадження програми розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів у процесі фізичного виховання.

Експериментальна перевірка ефективності розробленого змісту занять дала змогу здійснити порівняльний аналіз стану фізичного здоров'я студентів досліджуваної вибірки, де виявлено, що цілеспрямоване використання авторської програми сприяє покращанню рівня морфо-функціонального стану студентів.

Ключові слова: цінності, мотиви, студенти, фізичне виховання, фізична підготовленість, соматичне здоров'я, легка атлетика.

АННОТАЦИЯ

Крижановская О.Ф. Развитие ценностно-мотивационной сферы студентов в процессе физического воспитания. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 - физическая культура, физическое воспитание разных групп населения. - ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника», г. Ивано-Франковск, 2015.

Диссертация посвящена проблеме развития ценностно-мотивационной сферы студентов в процессе физического воспитания.

Проведенный в рамках диссертационной работы анализ наиболее важных научных источников литературы позволил очертить круг проблем, которые срочно нужно решить в обществе.

Выход из этого положения видится в усилении требований к ценностно-мотивационной сфере студентов, национального воспитания средствами исторического материаловедения, организационно-методического обеспечения учебного процесса средствами физического воспитания, в котором его национальные личностные ценности, оздоровительная направленность выступает как системообразующий гуманистический фактор, который формирует современную стратегию и тактику гармонизации воспитания студенческой молодежи и позволяет осуществить целенаправленное решение задач воспитания здоровой личности.

Целью работы было теоретическое обоснование, разработка и внедрение программы развития ценностно-мотивационной сферы студентов в процессе физического воспитания.

Разработанная программа отличается от действующей программы физического воспитания студентов спецификой организации учебного процесса. Форма работы со студентами секционная. Занятия по легкой атлетике по авторской программе были направлены на развитие ценностно-мотивационной сферы, физической подготовленности и совершенствования функциональных резервов организма. К экспериментальной группе были привлечены студенты, которые самостоятельно выбрали легкую атлетику как средство физического воспитания.

Экспериментальная проверка эффективности разработанного содержания занятий позволила осуществить сравнительный анализ состояния физического здоровья студентов исследуемой выборки, где обнаружено, что целенаправленное использование авторской программы способствует улучшению уровня морфо-функционального состояния студентов.

Результатом внедрения экспериментальной программы есть достоверные изменения ценностно-мотивационной сферы студентов экспериментальной группы.

Ключевые слова: ценности, мотивы, студенты, физическое воспитание, физическая подготовленность, соматическое здоровье, легкая атлетика.

ANNOTATION

Kryzhanivska O.F. The development of value-motivational character of students in the process of physical education. – Manuscript copy

Dissertation for scientific degree of candidate of sciences of physical training and sports in specialty 24.00.02 - physical culture, physical education of different groups of population. – State High Educational Institution "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University", city of Ivano-Frankivsk, 2015.

The dissertation is devoted to the formation of value-motivational character of students in the process of physical education.

Analyses of the most important sources of scientific literature conducted as part of the thesis has allowed outlining the problems that urgently need to be addressed in the society.

The solution is seen as the enhancement of requirements for value-motivational character of students, national education by means of historical materials science, and the organizational and methodological support of the educational process by means of physical exercises, where its national personal values and improving orientation serve as a

core humanistic factor that shapes the modern strategy and tactics of harmonization of student youth education and allows for goal oriented solutions to education of healthy personality.

The purpose of the dissertation was a theoretical study, development and implementation of the curriculum programme aimed at formation of value-motivational character of students in the process of physical education.

Experimental verification of the effectiveness of the contents of developed classes allowed performing a comparative analysis of students' physical health in the studied sample, which found that targeted use of the author curriculum improves the level of the morphofunctional character of students.

Key words: values, motives, students, physical education, physical fitness, physical health, athletics.